

УДК614.1:314.44:614.23(477.64)

АНАЛІЗ ЗАХВОРЮВАНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЗА ЗВЕРТАЛЬНІСТЮ У МЕДУСТАНОВИ м. ЗАПОРІЖЖЯ

**В. І. Кравченко, Ю. В. Городкова, С. Я. Доценко, Д. Г. Рекалов,
Б. Б. Самура, Т. В. Кравченко, Л. В. Русакова, С. В. Кравченко**
Запорізький державний медичний університет

ANALYSIS OF THE INCIDENCE OF HEALTH CARE WORKERS ACCORDING TO THE APPEAL IN MEDICAL INSTITUTIONS OF ZAPORIZHZHIA

**V. I. Kravchenko, Yu. V. Horodkova, S. Ya. Dotsenko, D. H. Rekalov, B. B. Samura,
T. V. Kravchenko, L. V. Rusakova, S. V. Kravchenko**
Zaporizhzhia State Medical University

У статті проаналізовано захворюваність працівників системи охорони здоров'я за даними звернення у медустанови міста Запоріжжя.

The article analyzes the incidence of health care workers according to the appeal in Medical Institutions of Zaporizhzhia.

Вступ. Актуальність теми обумовлена тим, що показник захворюваності робітників системи охорони здоров'я в 30 разів вище, ніж аналогічний у народній освіті, та в 33 рази вище, ніж у торгівлі і в громадському харчуванні, а тривалість життя лікарів, за даними ВООЗ, складає в середньому 54 роки [5]. Особливості праці медичних працівників пов'язані з високим ступенем нервово-емоційного напруження, дефіцитом часу для прийняття рішення і високою професійною відповідальністю, при цьому значне погіршення матеріального становища та соціального захисту формують комплекс факторів, що негативно впливають на їхнє здоров'я [1]. Водночас якість надання медичної допомоги населенню значною мірою залежить від стану здоров'я працівників охорони здоров'я [3]. Технології, які зберігають здоров'я, забезпечують управління здоров'ям на всіх етапах професійної діяльності медичних працівників та вироблення стереотипу щодо дотримання принципів здорового способу життя [4].

Основна частина. Проаналізовано захворюваність робітників системи охорони здоров'я за даними звернення за медичною допомогою в медустанови (оброблено 358 статистичних талонів для реєстрації заключних діагнозів ф. № 025-2/0, 150 талонів амбулаторного пацієнта ф. № 025-6/0, 10 сповіщень про найважливіші неепідемічні захворювання: ф. № 089/0, 94 статистичних карти пацієнта, який ви-

був із стаціонару, 358 листків непрацездатності) та за даними медичних оглядів (оброблено 6 списків осіб, які підлягають медоглядам).

Рівень загальної та первинної захворюваності в КУ “ЦП Жовтневого району” виявився в три рази менше середньостатистичних показників по Україні, що, можливо, пов'язано з меншим звертанням медпрацівників у лікувально-профілактичні установи (ЛПУ) і самолікуванням.

Структура загальної захворюваності у КУ “ЦП Жовтневого району” за 2011 р. була наступною: захворювання серцево-судинної системи та захворювання органів дихання розділили 1-ше місце відповідно із 33,48 % в кожній групі. На другому місці опинились захворювання органів шлунково-кишкового тракту (ШКТ) (11,54 %), на третьому – хвороби кістково-м'язової системи (КМС) (10,63 %). Структура первинної захворюваності КУ “ЦП Жовтневого району”: 1 місце – хвороби органів дихання, 2 місце – хвороби органів кровообігу, 3 місце – хвороби КМС і травми.

Таким чином, щодо структури захворюваності істотних відмінностей порівняно з середньостатистичними даними по Україні [2] не виявлено.

За статтю та віком захворюваність в 2011 році осіб-працівників ЛПУ Жовтневого району розподілилася таким чином. За статтю склали жінки – 98 %, чоловіки – 2 %. За віком розподіл був наступним: працівники віком 18–20 років склали 2 %, 21–30 років – 21 %, 31–40 років – 31 %, 41–50 років – 24 %, 51–60 років –

18 %, старше 60 – 4 %. За фахом аналогічним чином розподіл склав: лікарі – 28 %, медичні сестри – 45 %, інші – 27 %. Захворюваність на найважливіші неепідемічні захворювання показує, що з усіх випадків злоякісних новоутворень за шестирічний період (2006 – 2011 рр.) рак молочної залози склав половину всіх випадків онкозахворюваності (4 випадки), рак нирки – 25 % (2 випадки), рак яєчника і рак кишечника відповідно по 12,5 % (по 1 випадку). Відзначається неухильне зростання онкозахворюваності з піком у 2011 р. У 2011 році також зростання туберкульозу органів дихання 1/171 тимчасової непрацездатності (ТН). За період з 2006 по 2010 рр. стаціонарне лікування медичних працівників у тубдиспансері з приводу туберкульозу не відзначалося (за даними лікарів-дільничних терапевтів).

Захворюваність за даними медичних оглядів. Оцінюючи дані медичних оглядів за 6 років, відзначається зростання захворюваності на 2,7 %, де найнижчий показник відзначався в 2008 р. На першому місці залишаються захворювання серцево-судинної системи, причому кількість уражених збільшилася на 39 осіб за 6 років або на 48,15 %, на другому місці накопиченої захворюваності протягом останніх 4 років перебувають захворювання ШКТ, хоча в 2006 – 2007 рр. преувальювали захворювання органів дихання, що можна пов'язувати з погіршенням харчування та його нераціональністю. Слід зазначити, що захворювання органів дихання за останні три роки змістилися з другого місця (2007 р.) на четверте (2008 – 2011 рр.). Третє місце займають захворювання опорно-рухового апарату.

У 2006 – 2011 рр. первинного виходу на інвалідність не було. Структура виходу на інвалідність в 2011 році в КУ “ЦП Жовтневого району” була наступною: 1-ше місце – онкопатологія; 2-ге місце – хвороби кістково-м'язової системи; 3-тє місце – хвороби системи кровообігу.

У структурі первинної інвалідності по Україні на 1-му місці знаходяться хвороби системи кровообігу, на 2-му – новоутворення, на 3-му – хвороби нервової системи, тобто можна відзначити в КУ “ЦП Жовтневого району” в 2011 р. вищий вихід на первинну інвалідність за онкопато-

логією. Структура первинної інвалідності по групах складала: III група – 75 %, II група – 25 %, I група – 0 %.

Результати анкетування. Серед факторів, що впливають на здоров'я, матеріально-побутову невлаштованість відзначили 42,0 % медпрацівників, недостатній сон – 25,0 %, нераціональне харчування – 24,0 %. Причинами незадовільного здоров'я більшість респондентів (76,0 % серед 50 опитаних) назвали чинники професійної діяльності. Серед них 34,0 % медпрацівників назвали фізичні перевантаження, 29,0 % – систематичне нервово-емоційне напруження та 24,0 % – частий контакт з патогенними мікроорганізмами.

Серед заходів, що використовуються медпрацівниками для зміцнення власного здоров'я, прийом профілактичних засобів зазначили 36,0 % на 50 опитаних, раціональну організацію режиму дня відмітили 16,0 % респондентів, а регулярні заняття фізкультурою робили лише 9,0 % з 50 респондентів. Самолікуванням займаються 86,0 % лікарів і 68,0 % середніх медичних працівників.

Висновки: 1. При проведенні профілактичних заходів основна увага по відношенню до медпрацівників у віці 31 – 40 років має бути спрямована на виявлення і своєчасне усунення факторів ризику, особливо хвороб системи кровообігу, у старшому віці – на скринінг ранніх стадій захворювань опорно-рухової системи, хвороб органів дихання, хвороб органів травлення, новоутворень.

2. За шестирічний (2006 – 2011 рр.) період темп приросту загальної захворюваності медичних працівників склав 7,81 %, що добігло рівня накопиченої захворюваності 10,4 %, а абсолютний спад випадків первинної захворюваності добіг рівня 23,12.

3. Дослідження основних критеріїв способу, умов і якості життя показало, що серед медпрацівників досить широко поширені поведінкові фактори ризику, низька медична активність у сфері профілактики захворювань, їх лікування та оздоровчих програм.

4. Порівняно з іншими професійними групами медичні працівники хворіють триваліше, що може бути пов'язано з поліморбідністю патології та меншою ефективністю фармакотерапії.

Ю. Ю. Горблянський // Медицина труда и промышленная экология. – 2003. – № 1. – С. 44–47.

4. Иванов А. В. Роль анализа заболеваемости и условий труда врачей муниципальных учреждений в совершенствовании охраны их здоровья: автореф. дис. канд. мед. наук: 14.00.33 / А. В. Иванов. – М., 2005. – 21 с.

5. Сова С. Г. Здоровье врача-невролога, психиатра. Кто о нем позаботится? / С. Г. Сова // Здоровье Украины. – 2007. – № 15. – 46 с.

Отримано 27.01.14

Література

1. Авхименко М. М. Некоторые факторы риска труда медика / М. М. Авхименко // Медицинская помощь. – 2003. – № 2. – С. 25–29.

2. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / під заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – С. 95–161.

3. Горблянський Ю. Ю. Актуальные: вопросы профессиональной заболеваемости медицинских работников /